

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:	
Égész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Égész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Videkre postán szállítva:	
Égész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 13.

Társadalmi munka.

(K. Ö.) A magyar faj szívósságát jellemzi az a körülmény, hogy a súlyos közéleti válság a társadalmi erőket mozgósította a gazdasági munka szolgálatába. A Magyar Védő Egyesület mozgalma, mely a magyar nőket a magyar ipar pertolására buzdítja, nem egyéb, — mint az öntudatos társadalmi munka jelensége, a melyből végre valahára meggyőződhetünk arról, hogy a magyar társadalom, mely évtizedeken át mindent a központosított államhatalomtól várt, most a saját lábán akar járni. Igaz a politika és közélet teljes válsága kellett ahhoz, hogy a szunnyadó társadalmi energia felébredjen, de megvigasztal, hogy a társadalmi munka sikere, mely a derekasságaak, szorgalomnak és becsületességnek juttatja a diadalt, ezt a munkára serkentett erélyt többé elaludni nem engedi. A társadalmi gazdaságban a társadalom ereje és az önsegély nagyobb tényező, mint az anagyra dédelgetett protekcionizmus, mely az erőket idővel elpuhítja.

Különben a magyar ipar jelene és jövője oly fontos ügye gazdasági életünknek, mely a magyar nőket, mint fogyasztókat és a társadalom tekintélyes részét közelről érdekli. Ha feministák arról panaszkodnak, hogy a nő jogi állásánál fogva nem veheti ki a maga részét a gazdasági munkából, ugy bizonyára tévednek,

mert a nő társadalmi, művelődési és közjótékonyági működésének mi sem áll utjában. Lehet-e szebb hivatás, mint a nemzeti jólét, gazdaság és hatalom biztosítása? Alig. És ez a feladat teljesítése vár a magyar nőkre, ha a védő egyesület által részükre kijelölt munkát elvégzik. Mert a magyar ipar jövőjének biztosítása valóban a nemzet jövő boldogulásának alapfeltétele.

Az társadalmi munkának kedvez a közéleti válság, mely a honszeretetet növeleli és az embereket áldozatkészségre indítja. De szükségessé teszi ezt a mozgalmat a közös autonóm vámtarifa életbeléptetése, mely a közösséget Ausztriával még tizenkét esztendeig fentartja és ezzel az erőteljes magyar iparfejlesztésnek utját állja. De szükségessé teszik a mozgalmat azok az osztrák mesterkedések, melyek a magyar termelvények terfoglalásának társadalmi uton igyekeznek utját állni.

Nem egyizben mutatunk rá ezekre a mesterkedésekre, de amit az osztrákok most tesznek, az már kihívja a nemzetközi lojalitás szigorú kritikáját. Csak két példáját az osztrák perfidiának akarjuk ezúttal megrögzíteni. Ausztria egyes tartományában ily feliratu czédulákat osztogatnak: Az egészségre káros magyar liszt. És el van mondva, hogy a magyar malmok a lisztet kénsavval készítik, aki tehát magyar lisztből készült kenyeret eszik, az saját egészsége ellen cselekszik. Az anyák és háziasszonyok óvakodjanak a magyar liszt vásárlásától, mert ezzel

megkímélik önmagukat és családjukat a súlyos megbetegedéstől.

A másik támadás a magyar árpagyöngyöt érte. Azzal vádolják ezt a hasznos árut, hogy hamisítva van és sikporral fényesítve, azaz federveiszszal szépitve. És nem holmiféle konkurens malomvállalat részéről történt ez a vádaskodás, hanem országos képviselő részéről az osztrák képviselőházban.

Ezekhez a hallatlan támadásokhoz képest az osztrák iparnak a magyar közönség megtévesztésére szánt elnevezések, mint Hungária, Pannonia, Turul, Transylvánia stb., és csomagolási módok (nemzetiszinü jelvényekkel és szallagokkal) a tisztességtelen versenynek csak gyenge lattuhajtásai, mely ellen törvényes eszközökkel küzdhetünk, mint oly eljárás ellen, mely a gazdasági kölcsönösséget és a törvényes jogrendet sérti, de a magyar liszt és árpagyöngy ellen folytatott hazug támadások egyenesen kihívják a nemzeti megtorlást.

És ezzel a néppel kell nekünk gazdasági közösségben élnünk. Valóban nem csodáljuk, hogy sokan félretéve a gazdasági érzéket, csak szívükre hallgatnak. Az osztrákoknak ez az eljárása és a Magyar Védő Egyesület akciója remélhetőleg felkelti a magyar társadalmat mély álmából, mely eddig a magyar ipar érdekében semmit sem tett, minélfogva az állami iparfejlesztésre sem tudott hatást gyakorolni.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Uj márczius.

Azt mondják, újra márczius van,
Bilincset oldó, enyhe déli szél
Kereng az erdőn s bimbópattanásról
Csodás, színes, nagy álmokat mesél.

Mondják, mondják . . . s én tudja Isten,
Még most sem hiszek a dalnak, napsugárnak
És nem hiszem, hogy újra márczius van,
Amit vonagló szívek várva-várnak.

Ó nem, nem ez a márczius szele,
A vasbilincset nem ez zuzta szét,
Ez onnan jött a Golgotha felől,
Lehervad tőle erdő, róna, rét.

Hazugság dal, tavasz, verőfény . . .
Nem értitek: a föld szíve sajog,
A régi márczius ott forr belül,
Ahol legyűrve hallgat most a jog.

Azt mondják újra márczius van,
Virágok bonták tarka szirmaik . . .
Én nem hiszem, csak majd ha eljő újra:
A nagy, a szent — *negyvennyolcadik.*

Kárpáti Aurél.

Szegények mindig lesznek veletek.

Írta s a Nagyváradai Katholikus Legényegyesületben
előadta: Némethy Gyula dr.

I.

Midőn európai kutatók először látogattak el a Csöndes-Óceán szigeteire, valamint Dél-Amerika déli szigetvidékére, főképp Tüzföldre, a bennszülött et egyaránt csaknem teljes gazdasági és társadalmi egyenlőségben, másrészt száználmas, nyomorult barbárságban, szegénységben találták. A fidzsi-ek, taszmániaiak, maorik, tüzföldiek agyag vagy kőedényeket nem ismertek, alighogy félig meddig piritották vagy süötték a húst. Viztorraláshoz nem értettek. Megvalósították a tejes vagyoni egyenlőséget

olyanformán, hogy egyiküknek se volt semmije. Ez persze a nyomorúság egyenlősége.

Ha ezzel ellentétben a legmagasabb műveltség tanyáit keressük fel, New York-ot vagy Londont, kolosszális vagyoni és társadalmi egyenlőtlenségnek leszünk tanui. Ott találjuk Londonpan a munkás vagy a Strand kis hivatalnok mellett, kik néhány schilling-et keresnek naponta, a westminster-i herceget, ki egy egész városnegyedet mondhat magáénak s ki csak házbérből husz millió koronát rak zsebre egy esztendőben. Az Egyesült-Államokban a prairie-k com boya vagy a new-york-i doch munkás mellett, ki egy-két dollárt keres nehéz munkával, arca verejtékével, ott van Rockefeller, a milliárdos, aki kétszázmillió felett rendelkezett a mult esztendőben.

Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy a vad állapotban élő népek között általában nagyobb az egyenlőség, amint a művet népeknél, hiszen mikor a világra születünk, maga a természet az erő és gyengeség, épség és nyomorúság, eszesség és ostobaság, rossz erkölcs

Megbízható bevásárlási forrás: **Vasutasok szállítói Tavasz**
újdonságok angol szövetekben, **blous** és **kostüm** kelmékben,
blous selymekben megérkeztek s rendkívüli olcsó árakban kaphatók.
Vászon és **fehértelmeink** jóságáról t. vevőink már meggyőződtek, azokban a választék megkészszerződött.
Áraink szolid olcsóságáról kérünk meggyőződést szerezni.
Telefon az egész megyére: 615.

Kenyeres és Engländer

divatáruháza

1268. Szent László-tér 1. — Kossuth-utca mellett.

A politikai válság.

Az új választások, úgy látszik, mégis meg lesznek mostanában. A jelen legalább arra enged következtetni. Fejérváry egyébként nagyban kardoskodik az általános választói jog mellett s fenyegetőzik, hogy az ellenzéket összetöri.

A választásokat egyébként legnagyobb valószínűség szerint *Rudnay* fogja csinálni.

A kövér római kacsa egyébként még mindig hápog, akadnak, akik fölülnek neki a félrevezetett főiskolai ifjak közt. Szalonkaszézon idején, ha egyéb nincs, a hírlapi kacsa is jó. Mignem egyszer annak is — *trallárum*.

Részletes tudósításunk a következő:

Az új választások.

A király még nem döntött ugyan az új választások dolgában, komoly helyről vett értesülés szerint azonban *május 7-re* akarja egybehívni az országgyűlést, ilyenformán tehát még márczius végén kiiratná a választásokat. Az új parlament azonban nem fog működésbe lépni, mert előreláthatólag nem lesz eltérő berendezkedésű a régivel szemben. A választásokat *Rudnay* fogja intézni, aki *Kristóffy* utóda lesz a belügyminiszeri székben.

Főispánok Budapesten.

Főispánjárás van Budapesten. *Kristóffy* még Abbáziából intézkedett, hogy hazatértek az összes királyi és kormánybiztosok és a főispánok jelentkezzenek nála. A megyefőnökök meghallgatására a miniszter három napot szánt. Tegnap volt az első nap és az első főispán, akit *Kristóffy* fogadott, *Nagy Mihály* szegedi főispán volt. A főispánjárás összefügg a választások kérdéseivel. Ha a főispánok és megyefőnökök képesek hamarosan keresztülvinni mindazt, amire most kioktatják őket, akkor áprilisban kiírják a választásokat; ha nem, nem; mert mindaddig nem fogják a választásokat

kiírni, míg az összes törvényhatóságok meg nem hunyászkodnak.

A hadsereg állapota.

A magyar csapatok dezorganizációjáról katonatisztek megdöbbenő dolgokat beszélnek. Két éve nincs ujoncz, egy-egy század harmincz emberből áll, akiket adminisztratív dolgokra kell kivezényelni, a lovasságnál hathét ló ápolása jut egy legénynek, aki így persze gyakorlatokra ki nem vonulhat, a tüzérségnél az ágyu hat embere közül jó, ha az irányító kápláron kívül van még egy. És akik megvannak, azoknak a hangulata is egyenesen kétségbeejtő katonai szempontból.

A póttartalékosok szinte teljességgel használhatatlanok, ami cseppet sem csodálni való.

Hogy pedig a hangulat teljes legyen, a tisztikarral reverzálist iratnak alá, s melynek e hónap 15-ike a terminusa s melyben katonai tisztibecsületükkel kell lekötöni magukat a válság esetleges tovább fejlődésére való tekintettel.

Megint deputáció.

Fejérváry előtt most újpesti deputátosok tisztelegtek, a már ismert formában. Százötvenen lehettek, a napdíjat tehát láthatólag nem sajnálták. *Fejérváry* beszélt nekik. Azt mondta, hogy a koalíció egyenes folytatása az obstrukciónak, azzal együtt közjogi szörszálhasogatásokban leli örömét. Majd *Apponyi* beszámolójával foglalkozott a díszszónok, persze szembehelyezkedett vele. Jól is tette. *Contraria iuxta se posita magis elucescunt*. Hangsúlyozta azután, hogy a koalíció rendszeres harcra izgatását ő — nem tűri. Most a népmilliók nyomorát kell orvosolni. Erre panáczéul ajánlotta az általános választói jogot.

Kossuth nyílt levele.

Kossuth nyílt levele, a melyet czeglédi választóihoz fog intézni s amelynek kilátásba helyezett megjelenéséről már megem-

lékeztünk, ki fogja fejteni a függetlenségipárt álláspontját az általános titkos választói jog kérdésében.

Forrongás az egyetemen.

A budapesti egyetemi ifjuság közt tegnap is nagy forrongást okozott a pápa állítólagos beavatkozása a magyar válságba. Az ifjuság a központi egyetemen nagy számmal gyűlt össze s innen átvonult a Sándor-utcai bölcsészeti fakultás épületébe, hol rögtönzött gyűlést tartott. Az ifjak hevesebb része indulatos hangon beszélt a pápai beavatkozásról és szónokuk *Zaymus Illés* elég tapintatlanul telekezeti irányba terelte a kérdést.

Ez a felszólalás hosszas vitára adott alkalmat. Egy egyetemi hallgató erősen kikelt az ellen, hogy *Zaymus* telekezeti kérdést csinál a dologból, nem szabad az ifjuságot ezáltal megosztani: *Nem szabad a pápa személyét belevonni s akárkinék hibájáért a katolikus vallás ellen állástfoglalni*, amely vallás az egész emberiségnek, főleg hazánknak, nekünk magyaroknak óriási szolgálatokat tett. *Kovács László* ugyan csak rosszalta a kérdés ez irányban való elhajlását és egyetértésre hívja föl az ifjuságot. A nagy és heves vitában érdemlegesen határozni nem tudtak, kinnt pedig eloszlatta őket a rendőrség.

Az ifjuság tüntetését a műegyetemen fejezte be, ahol a szenvedélyes hang alább hagyott s a hazafias lelkesedés kerekedett fölül. *Lázár dékán* oszlásra szólította a diákokat. Főszólitásának engedelmességek is. A rendőrség azonban hivatlanul beavatkozott s szokott brutalitásait ismételte. Több egyetemi hallgatót ütlegelt, kardlapozott, letartóztatott, később becsületszóra szabadon engedte őket. A letartóztatás, mint rendszerint, most is éppen azokat érte, akik békésen előadásra indultak s a tüntetésben semmi részük sem volt. A letartóztatottakat fejenként 50 korona pénzbüntetésre ítélték.

A marosvásárhelyi biztos.

Vozáry János királyi biztos tegnap Marosvásárhelyre érkezett katonák, csendőrök

hajlamok és nemes tiszta vér, hirtelenség és higgadság millió meg millió változatával, különbségével, egyenlőtlenségével hasít el bennünket; hiszen a vadak között, ahol az erősebb leöli, esetleg fel is falja a gyöngébbet, az egyenlőtlenség a legbrutálisabb alakban jelentkezik: hanem igenis azt mondjuk, hogy a vadak között nincs vagyoni egyenlőség, mert nincs vagy alig van vagyonuk.

Manapsági művelt népek között a természeti egyenlőtlenség nem eredményez legyilkolást vagy fölfalást, mint a vadaknál, sem rabzoltságot mint az ó-világba, hanem az egyenlőtlenség rémüztetve a politikai és polgári térről, hatvánkozva jelentkezik a gazdasági téren, még pedig éppen a művelődés által alkotott eszközök segítségével.

A társadalmi és gazdasági egyenlőtlenség első forrása maga a természet, amely ugyancsak igazságtalanul osztja ki az emberek között javait. Van aki atlétának születik, van aki nyomoréknak; az egyik lángelme, a másik cretin; az egyik a megtettesült egészség, a másik valóságos kóros. A milliárdos *Rochfeller*-ről olvastam valahol, hogy csak tejjel táplálkoznak, oly gyenge a gyomra; elég oka van rá, hogy a természet ellen panaszkodják. Egyik ember takarékos, ügyes, egészséges feleséget kap, aki nemcsak a maga dolgát végzi el rendesen, de még urának is segít s így nemcsak megtartja, de gyarapítja a vagyont vagy vonkát: a másik ember beteg, gyenge asszonyhoz, patikagazdagítóhoz, vagy tört lustához, aki e mellett szórja, nem keresi a pénzt. Igazságtalanság, hogy egyesek értelmesekek, gyorsan felfogók,

ügyesen teljesítik a munkát, mely rájuk vár, erejüket hiába nem vesztegetik, másoknak ellenben lassan jár az eszük, kezük pedig ügyetlen.

A természet tele van igazságtalansággal, egyenlőtlenséggel, vagy moodjuk tele van egyenlőséggel, individualizációval. A természet nemhogy az embernél, de a legalacsonyabb kórosoknál sem ismétli önmagát. Két egyenlő fűszállevél sincs a természetben, nemhogy ember. A természet egyenlőtlensége kiapadhatatlan, bedugaszolhatatlan forrása a társadalmi egyenlőtlenségnek.

A társadalmi és gazdasági egyenlőtlenség, második forrását föltétlenül, természetesen, *elévülhetetlen jogaink* képezik. Az egyik a munkás azon joga, hogy érdemes munkája szerint jutalmazza, tehát aki serényen és jól többet és jobban dolgozott többet kapjon, mint aki rosszul és keveset dolgozott. Az egyik *Kovács*, kinek kezében ég a munka, ahogy mondani szokták, 8 lovat megvasal az alatt az idő alatt, míg a másik csak négy loval készül el úgy ahogy. Minthogy az, amit produkálnak, egyenlőtlen, a díjazás szintén nem lehet egyenlő.

Ha tehát joga van a munkásnak követelni a társadalomtól, hogy a tett szolgálataihoz képest díjazza, ebből szükségképpen egyenlőtlenség származik. De lássunk egy más kétségtelen jogot. Mindenkinél jogában áll, hogy abból, amit szerzett, valamit félretegyen magának, hogy tehát ne fogyassza el mindazt, amit megkeresett. Szombat van, a munkás kikapja a fizetését, köteles ő azt a következő héten egészen elkölteni, vagy félretehet belő-

lök valamit? Nem mondom, hogy minden munkásnak van miből félretennie, de bizonyos, hogy amint azt a takarékpénztárak apró betétei bizonyítják, nagyon sok kis embernek igenis van; a korcsmáról, a pálinkafogyasztásról, amely enormis itt is Magyarországon ugyanezt lehet mondani.

Amíg tehát lesznek tücskök, kik vigan dalolnak s holnappal nem törődnek, hangyák kik szorgalmasan dolgoznak és gyűjtenek, addig lesz egyenlőtlenség is hacsak meg nem tagadjuk a hangyáktól a józanság, a mértékletesség, a jövőről való gondoskodás jogát. A gazdasági egyenlőtlenség hatalmas forrását képezi még az örököség joga, mely ép oly természetes, ép oly multhatatlan s talán még szentebb de mindenestre önzetlebb jog, mint a fen említettek. *A természetnek legszentebb törvénye írja b. e. XIII. Leó pápa Rerum novarum körlevelében, hogy a családapa azokat akiket nemzett, minden szükségességekkel ellássa, s maga a természet ezt odamagyarazza, hogy az atya gyermekeinek, kik személyességét magukon viselik, s mintegy tovább folytatják, annyit iparkodjék szerezni, hogy magukat az élet kétes folyásában a nyomortól tisztességesen megóvhassák. Ezt pedig másképpen nem teheti, mintha gyümölcsöző dolgokkal bir, melyeket örökségképpen gyermekeire hagy.* Az örököség joga ugymond egy francia író, *elévülhetetlen jogi állandósítani egy házat, egy tűzhelyet, tulajni önmagát az által amit alkotott, azt mondani önmagának, hogy ha meghalt, hagyott eszközt, ami halála után azokat szolgálja akiket legjobban szeretett. Ez a jogi*

fogadták. A 64. gyalogezred változatosság okáért diszszázadot vonultatott föl. A kommisszárus a csendőrlaktanyába vonult. Egy asszony megdobálta tojással, akit aztán nagy vitézül le is tartóztattak. A házak kapuit bezárták kora reggel. A lakosoknak még az ablakon sem volt szabad kinézniök. Csoda, hogy még a lélekzetvételt is el nem tiltották. Hiszen a márcziusi levegő tele van a szabadság — bacillusával.

Nemzeti ellenállás.

Kecskemétről jelentik: Kecskemét város törvényhatósági közgyűlésének február hóban hozott azon határozatát, hogy Kolozsváry Gyula kormánybiztossá történt kinevezését törvénytelennek és alkotmányellenesnek kimondta és hatósági jogkörét, intézkedési jogát el nem ismerte, továbbá a kinevezés ellen tiltakozott, a tisztviselőket pedig eltiltotta attól, hogy a kormánybiztosnak intézkedéseit vagy ilyen irányban segédkezést nyújtson, általában az engedelmesség megtagadására utasította, a belügyminiszter megsemmisítette.

Kolozsváry Gyula kormánybiztos tegnap titkárával Budapestre utazott és valószínűleg márcz. 15-ike előtt tér vissza. Az összes városi pénztárak vizsgálatát befejezték.

Pestvármegyében a tegnap kinevezett három új tisztviselő letette az esküt. Lucus a non lucendo. A három mellé negyediknek kinevezte Rudnay Hindy Zoltán megyei ügyésznek. — Rákospalota fölfüggesztette bíróját, mert szállítás adott az új szolgabíróknak, aki Rudnay embere.

Mályusz Károly és Baky Imre lemondását Rudnay nem vette tudomásul. Egy havi szabadságot adott nekik.

A debreczeni alkotmányvédő-bizottság, bár működését betiltották, még mindig permanenciában van. Magánházaknál tanácskozik. Ellenőrzi, keresik, de nem találják.

jog: nem halni meg egészen. Nomomais moriar. Minden munkaosztón között ez a leghatalmasabb. A szeretet mindazt legyőzi. Kevesen dolgoznak, fáradoznak egész életükön át, ha véréjük árán gyermekeik jövő boldogságát, jólétét nem vásárolhatnák meg. A mondottakból világos, hogy a társadalmi és gazdasági egyenlőtlenség a természetben az ember természetes jogaiban gyökerezik, nem pozitív törvényekben, de egyszersmind világos az is, hogy ha talán korlátolt területen pozitív törvénnyel a vagyoni egyenlőtlenséget megszüntetnék, az erőszakkal létrehozott egyenlőség csakhamar megszűnnék a felsorolt természetes okokból. Naturam enpelles furca tamen usque recurret: ha vasvillával üzzük is el a természetet mindig visszatér.

De hát csakugyan olyan szörnyű a vagyoni halmozódása egyes kezekben, mint azt a magánvagyoni ellenségei feltűntetik?

Némely szocialista írók úgy képzelik, az átmenetet a magántermelésről a köztermelésre, hogy mikor már a termelési eszközök tehát a tőke csak néhány kézbe halmozódik össze, akkor egyszerre csak a kizsákmányoltak kizsákmányolókká válnak s e kevés kézbe összpontosult vagyont elközösítik. Mily messze áll a valóságtól az ilyen álmodozás, eléggé bizonyítja a tény, hogy Európa legműveltebb, tehát legiparizódabb államaiban is a nagy vagyonok elenyésző nagyságot képviselnek a kis vagyonokkal szemben! A szocialista írók szeretik tulozni a tőkéből henyélve élők számát, holott az csak azért tűnik fel nagyoknak, mert a henyélő nem ül hivatalban vagy gyárban, hanem gyakran az utcán jár. nagy lármát üt.

NAPROL-NAPRA.

Most.

Itt az idő — most A sohára ne gondoljunk. Az örök negáció nem lehet munkaprogram. A soha sivár, szomorú, megdöbbenő sirgódór, amelyből nincsen visszatérés, nem lehet föltámadás. Nekünk nem a megsemmisülés kell, hanem az élet. Élet, amely lüktető munkás, eredményes, hatékony, áldásos. Ám, ha az életre be akarsz menni, tartsd meg a parancsolatokat az idej nagybőjt folyamán — amelyből még csak két hetünk mulott el — a keresztény Magyarországon?

Hogy a templomban mit kíván a katolicizmus, tudják és hirdetik a papok, hallják és érzik a hívek az istenházában.

Bőjti predikációk, keresztut, bőjti disziplina s a mi fő — a töredelem szentsége. Tessék elhinni, nincs azon mit mosolyogni, hogy ezeket itt leírjuk. Az intelligenciához, mindenesetre vallási ismeretek is szükségesek. Pedig hányan vannak még a legelembb vallási dolgok tudásának is hijával a magas régiókban. Hanem bezzeg, mikor a nép zendül, akkor az általános a panasz, hogy a parasztnak nincs hite, nem hallgat a papjára.

Különösen hangsúlyozni kívánjuk újból a missiók ügyét. A kárászteleki példa találjon követőkre. Nem kell az ujtásoktól fájni, ha egyszer jók. Éppen mai számunkban emlékszünk meg egy közelebről elhunyt egyházmegyei plébános áldozatkész hagyományáról missziócélokra. Szolgáljon ez újabb buzditásul.

Az eddigi nagybőjt folyamán társadalmi, gazdasági teendőink közben különös gonddal kell örködnünk az alsóbb társadalmi rétegek politikai állásfoglalásán. A hazaszeretet lángját papoknak, világiaknak szívünk minden lelkesedésével kell szítanunk, meg nem feledkezve az esetleges új választásokról, amelyek a nemzet ügyére most az eddigiekénél is sokkalta nagyobb jelentőségűek, fontosságnak. Ott a rumi kerület példája. Busáth Ferencz beszámolója után a vasvári dominikánus-zárda megszentelt falai között a szerzetes házfőnök indítványára kimondotta a nép, hogy míg a politikában a rend helyre nem áll, a választásoknál sem pénzt, sem ellátást, sem fuvardíjat el nem fogad. Így kell vezetni, oktatni, irányítani a népet.

De hát vajjon a munkáskérdés, egyáltalán a szorosabb értelemben vett keresztényszociális szervezkedés pihenhet-e. Hiszen csakugy ég most a kezünkben. Itt van az építőmunkások csoportosítása keresztény szakegyletek útján. Az aratósztrájk is fenyeget már. — Preventív intézkedéseket kell tennünk. De nemcsak papirosan meg a szószékről, hanem a nép mindennapi dolgai, bajai, gondjai között, fölkeresve tüzhelyénél s munkájában. Milyen kiváló szolgálatot tehet ilyenkor a szociális kurzus, A gazdaszövetség mostanában fejezte be Budapesten, a kassai egyházmegye is most tartotta az egyetemi ifjuság Széchenyi-szövetségének bevonásával.

Tudunk róla, hogy munkásegyletek is, katolikus körök is, alakulnak mostanában az egyházmegye különböző részein. Így hát egy-két téglát mégis csak hordunk a keresztény Magyarország új épületéhez mi is.

Ezenközben most kezdi meg működését a Nyugatmagyarországi Földmivelők Gazdasági

Egyesülete Zichy Aladár gróf elnöklete alatt Szombathelyen. Ezek a csapásokon kell haladnunk nagybőjti munkálkodásunk közben.

Éppen márczius idusának küszöbén vagyunk. Elérkezett a bőjt, amelylyel a nemzet ellenségei gunyolódva ijesztgettek. Mindenféleképpen magunkba kell szállnunk s nem táncszal, hejehujával kell ünnepelnünk, mert ez ünneprontás lenne, hanem imádsággal a templomokban, következetes, előrelátó munkával a politikában, társadalomban, gazdasági világban — mindenütt. A hazáért, az alkotmányos keresztény Magyarországot.

Itt az idő. Most van itt. Ha elmulasztjuk ezt a nagybőjti munkásságot, bekövetkezik az örök negáció, a lesújtó: soha, amelynek nincsen husvétnapja, nincsen föltámadása. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 22. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Márczius idusa.

Nehéz időket élünk. Márczius idusa elé régóta nem tekintett a nemzet ekkora érdeklődéssel, mint az idén. Az ünneplésből méltó részt kér magának Nagyvárad társadalma is. Ünnepele a polgárság, még pedig ezuttal a függetlenségi sorába állanak be a szabadelvűek is, alkalmi szövetségbe egyesülve, ünnepele az iskolák s az egyesületek.

A polgárság ünnepére Szokoly Tamás a függetlenségi, valamint Hoványi Géza dr a szabadalvűpárt elnöke a következő fölhívást bocsátották ki:

A jelenlegi elszomorító politikai viszonyok között fokozott jelentőséggel bír a dicső történelmi múlt emlékeinek ébrentartása, a hazafias és alkotmányos szellem istápolása. E czélt tartva szem előtt, a nagyváradai szabadalvű és függetlenségi párt abban állapodott meg, hogy 1848. márczius 15-ikének emlék-ünnepeit együttesen, közös vacsorán ülik meg a Fekete Sas szálló nagytermében e hó 15-én este 8 órakor. Mindazon polgártársaink, kik velünk együtt éreznek, a jelzett időben és helyen jelenjenek meg családtagjaikkal együtt. A 48-as honvédeket ezuton hívják meg s szívesen látják vendégül a pártok.

Nagyvárad 1906. márczius 13-án.

Hazafias üdvözléssel

Dr Hoványi Géza,
Szokoly Tamás
pártelnökök.

Az iskolák ünnepélyére újabban a következő meghívókat vettük:

A premontrei főgymnasium holnap délelőtt fél 11 órakor az intézet dísztermében tartja ünnepélyét. Alkalmi beszédet mond Mártonffy Ernő.

A jelső kereskedelmi iskola önképzőkörre holnap délelőtt 9 órakor ünnepele a Kereskedelmi Csarnok dísztermében. Az ünnepi beszédet Molnár Károly mondja.

A széles-utcai községi fiúiskola is tartalmas, szép ünnepélyvel áldoz a nagy nap emlékének. A beszédeket Balogh Károly igazgató és Kortsmáros László tanító tartják, szárnyaló szavakkal méltatva az ünnep jelentőségét. A

tanulók szebbnél-szebb hazafias énekeket, szavakat adnak elő.

A *váraljai* községi elemi iskola ma délelőtt 10 órakor ünnepel. Ünnepi beszédet mond *Mártonffy Zoltán* igazgató és *Mártonffy István* tanító.

Az egyesületi ünnepek kapcsán mindenekelőtt a *Nagyvárad* *Katholikus Legényegyesületéről* kell megemlékeznünk, amely gazdag mű-orrall szombaton, e hó 17-én esti egy-egyed 9 órakor fog lefolyni.

A *nagyvárad* tanítók köre 1906. évi márczius 14-én délután fél 6 órakor a zenekedvelők egyesülete helyiségében (Községi polgári fiúiskola II. emelet 31 ajtó) hazafias ünnepélyt rendez, a következő műsorral: 1. Himnusz. 2. A vetélytársak. (Béke és viszály.) Irta és felolvassa: Farkas Etelka. 3. Hazafias dalok. Férfi-négyes. Előadják: Lehoczky József, Szabó Imre, Huszár László és Lobermayer Gyula. 4. A nővér, Inczedy Lászlótól. Szavalja: Csordacsicsné Kunyhóssy Antónia. 5. Huber, Szózat változatok. Vonós négyes. Előadják: I. hegedűn: Pásztoriné, F. Irén, II. hegedűn: Balogh Károly, mély hegedűn: Réz Mihály, kisbőgön: Kürti István. 6. A magyar dal, Kernertől. Melodráma, zongora, harmonium és énekkar kísérettel. Előadja: az énekkar: Szabó Imre, Lehoczky József, Huszár László és Lobermayer Gyula, zongorán: Resch Mihály, harmonium: Jerzsák Árpád, költő: Várady István.

A *Nagyvárad Velencei és váraljai Polgári Kör* délután 4 órakor tartja ünnepélyét.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket *hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Holt kéz.** Életében szigorú elveknek élt egyházi férfinak hagyatékáról emlékezünk. Nem valami magában véve óriás összegű hagyatékra van szó, hanem mint közepes állásnak jövedelméből önmegtadással megtakarított fillérek összege érdemel följegyzést a jótékony terén. Németh József, volt belényesi esperes plebános hagyatéká 31475 korona s ez összeget különféle jótékony célokra hagyta. Nevezetesen: Belényesi kórháznak 400 koronát, templom előtti keresztre 400 koronát szegényeknek kiosztásra 100 korona, a templomnak 200 kor. Váradra Szent József intézetbe árva fiú jutalmazására 1000 korona. Kamata, Nogáll intézetnek 1500 korona, Erzsébet árvaháznak római katolikus árvahány nevelésére 2000 kor., vakok intézetének, papnevelőnek és papi nyugdíj alapnak 200—200 kor., Budepestre a szt. István és szt. László társulatnak 200—200 kor. Gyulai és görbői templomnak 200—200 kor. Szombathelyi templomnak és és kálváriának 100—100 kor. Missiókra 1000 kor. Katolikus egyetemre 1000 kor. Péterfillérre 10 drb 10 kor. arany. Szent sir őreinek 200 kor. Rokonainak 5400 kor. Lelke üdvéért évenként mondandó szentmisére 400 koronát. Isten fizesse meg nagy jótékonyágát! Egy embertől váltig elég ennyi a társadalmi kérdés megoldására.

* **Az új miniszter beköszöntője.** Hegedüs Sándor új pénzügyminiszter leiratot intézett a megyék és városok közigazgatási bizottságaihoz, amelyben miniszterré történt

kinevezését tudatja s a fennálló törvényekre hivatkozva, odaadó, készséges támogatást kér. Az új miniszter nem nagy bizalommal lehet a törvényhatóságok iránt, legalább is az látszik abból, hogy a törvényhatóságokat nem értesítette kinevezetéséről. Bizony nem is nagyon sok üdvözlést kapna a törvényhatóságoktól.

* **A Sas eladás szerződése.** Nagyvárad város tanácsa tegnap rendkívüli közgyűlést tartott, amelyben a Fekete Sas és Zöldfa eladására vonatkozó szerződést állapították meg s kiadták átvizsgálás ezéjéből a jogügyi szakbizottságnak. Úgy látszik, nagy teher a városi tanácsra, hogy ez a két ingatlan még mindig a városé s ezért gőzerővel igyekszik az eladás ügyét befejezni. Már a jogügyi bizottság ülését is kitérték, márczius 17-re a szerződés tárgyában.

* **A választók összeírása.** Az 1907. évi választók névjegyzékének összeállítására már érkezett az idő. Az összeírás tudvalevőleg mindég az előző évi adók alapján történik. Az ex lex miatt azonban az elmúlt évben nem voltak adótárgyalások, tehát ez alapon nem lehetne a névjegyzéket összeállítani. A belügyminiszter most leiratban tudatja, hogy milyen módzatok mellett kell a jövő évi választókat összeírni. A föld, ház, I. oszt. és IV. oszt. kereseti adók kivétési munkálatait az elmúlt évben foganatosították, tehát az összeírásnál ez a kivétel veendő alapul, tehát azon adók, amelyek bizottsági tárgyalást nem igényelnek. A bizottsági tárgyalást igénylő adóknál, mint pl. a III. oszt. keresetadó stb., az 1904. évi adót kell alapul venni.

* **Tanfelügyelői látogatás.** Vasady Lajos, Biharvármegye kir. tanfelügyelője a napokban fejezte be látogatását, melyet a helybeli községi, polgári fiú-iskolában még a múlt hónap utolsó napjaiban kezdet meg és márcz. 12-én fejezett be. Az intézet összes osztályában meghallgatta mindegyik tanárnak előadását; a tanítványokhoz kérdéseket intézett; a könyvtárt, természetrajzi, természettani szertárakat megvizsgálta. Szóval: mint kiváló szakember érdeklődött mindazon tényezők és körülmények iránt, melyekből az intézet anyagi és szellemi kezeléséről, — a tanításról és nevelésről tiszta képet alkothatott magának. Tizenkét napi látogatásnak tapasztalatait és észrevételeit az általa egybehívott értekezleten közölte a tantestülettel, melynek mindegyik tagja örömmel győződött meg arról, hogy nemcsak jeles szakembert, hanem egyúttal a jóakaratu támogatót és bölcs tanácsadót is bír Vasady Lajos kir. tanfelügyelőben.

* **A villamos vasut menetdíjai.** A városi villamos vasut menetdíjainak és megállapítása tárgyában péntekre volt kitűzve a tárgyalás a városházán. Ez a határidő változást szenvedett, amennyiben csütörtökön délután 3 órakor lesz e tárgyban ülés a városházán.

* **Hymen.** Kerekes Ignác, a berettyó társulat mérnöke folyó hó 21-én, délelőtt fél tizenegyre vezeti oltárhoz Kolozsvárt Fodor Erzsikét.

* **A Réti Polgárok Takaré- és Hitelszövetkezetében** csütörtökön tartani szokott befizetések e héten — nemzeti ünnep miatt — elmaradnak. A jövő héten két heti betét egyszerre fizetendő. Grósz Sándor, igazgató.

* **Hazafias átiratok.** Tegnap egész halom hazafias átirat érkezett Biharvármegye törvényhatósági bizottságához. Többek közül megemlítjük Vasvármegye átiratait. Az átiratok egyike javasolja, hogy minden törvényhatóság küldöttségileg képviseltesse magát a királyhoz menendő deputációban, mely a felelős parlamentáris miniszterium kinevezése tárgyában fog felmenni. A többi átiratokban tiltakozik

a törvényhatóság a képviselőház felosztatása a kereskedelmi szerződések megkötése, a királyi, illetve kormánybiztosok kinevezése s az állami dotációknak elvonása ellen. Egyik határozatban pedig egy közös felirat szerkesztését és küldését indítványozza, mely szerint a honvédelmi miniszter kéressék fel ama határozat visszavonására, hogy a főispánok is vehessenek csendőrséget igénybe. Hasonczelú átiratok érkeztek Somogyvármegye és Kecskemét város törvényhatóságától is.

* **A járvány-kórház felszerelése** A Szent-László-járványkórház belső felszerelése a használat folytán nagyon hiányos, miért is Nagyvárad város törvényhatósága ez évi költségvetésébe a járványkórház felszerelésére 1200 koronát vett fel. Dr. Baróthy Akos városi főorvost előterjesztést tett a városi tanácshoz, amelyben rámutat a járványkórház szükségleteire s kéri, hogy az 1200 korona összegben belül a szükségletek beszerzésére adjon a tanács felhatalmazást.

* **Uj gazda a közkórházban.** Fráter Imre dr. kórházi főorvos átiratot intézett az alispánhoz, hogy Sándor József gazda eltávazása folytán megüresedett gazda állása Liner Jánost vette fel. Kéri az alispánt a főorvos, hogy a gazda illetménye évi 600 korona természetbeni lakás és fűtéssel van dotálva a márczius 1-től kezdődőleg folyósítsassék.

* **Veszétség.** Peczeszentmártoni tudósítónk jelenti ott egy veszettkutya Véber Amália nevű három és fél éves leánykát a fején megmart. A gyermeket felszállították a Pasteur intézetbe. A kutyát lebunkózták s a község területére zárlat lett elrendelve.

* **Köszönetnyilvánítás.** A biharmegyei és nagyvárad nőegylet-Erzsébet árvaháza és Luiza menháza, 1905 évi karácsonyi ivekre adakoztak névsora. Báró Gerliczy Félixné 40 kor 46 drb. kalács, 12 tintatartó tollal, 24, drb, képes-könyv, 4, drb, horgolt kendő. Firczak Gyula püspök 50, Walter Antal kanonok 20, Böllönyi József 5, Gróf Csáky Károly püspök 20, Schuch Károlyné 4 Gróf Batthányi Vilmos püspök 10, Takách Menyhért püspök 10, Báró Luzenszky Lenke 6, Szabó János püspök 40, Csanádi Alicz 5, Klobusiczky Béla 10 koronát, László malom, 5 zsák liszt, 2 zsák árpa gyöngy, Adria malom 1 zsák liszt, 1 zsák kása, 1 zsák árpa, gyöngy. Emilia malom 1 zsák liszt. Des Escherolles Kruspér Sándorné 1 tábla szappan. Grunvald Henrikné 1 tábla szappan, 8 ü. belőtt 2 kiló czukorka. Palotay László kanonok 10 B. V, 10, N, N, 20 B, M, 10, Dr. Bognár István 20, G, B, 20, Andrassy János 10, Spett 10, Fetser Antal 10, koronát.

* **Vakmerő orvtámadás.** Susti tudósítónk jelenti, hogy vakmerő rablótámadást követtek el a községben fényes nappal. Nyika Atyim odaváló gazda nyugodtan pipázgatott a kora délutáni órákban, mikor egyszerre, mintha a padlás gerendái közül pottyant volna le három bekormozott ember, megragadta s kezét-lábát összekötötték. Nyika nem mert ellenszegülni. Minekutána a három ember látta, hogy nincs mitől tartaniok, a lakás fosztogatásához logtak. A ládát, melyben Nyika pénzét szokta tartani, feltörték, pénzt nem találtak, hanem egy 3500 korona kötelezvényt raboltak el. Nagyon valószínű, hogy a betörők érdekelve voltak, mivel különben rájuk nézve teljesen érdektelen kötelezvényt otthagyták volna. Az ügyesség is értesítve lett a rablásról. A nyomozat folyamatban van.

* **Halálozások.** Részvétellel értesülünk egy kiváló, fiatal kereskedő, *Fábry István* haláláról. A Fő-utcán levő jóforgalmu üzlet tulajdonosa volt s mintegy félévvel ezelőtt súlyos kór támadta meg agyát s azóta az élőhalottak gyógyintézetében ápolták. Az orvostudomány azonban nem tudta visszaadni egészségét s szenvedéseitől hétfőn délután megváltotta a halál. — Temetése ma, szerdán

délelőtt 11 órákor lesz az elmeógyógyintézetből. A családi gyászjelentés a következő:

Alulírottak fájdalommal tudatják a legjobb testvér, sógor, nagybácsi és rokonnak Fábry Istvánnak Nagyváradon, folyó hó 12 ik napján d. u. 3 órákor, életének 38-ik évében, az utolsó szentkenet felvétele után történt elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 14-ik napján d. e. 11 órákor fog a r. k. egyház szertartása szerint az elmeógyógyintézetben (Kórház-u. 8. sz.) beszenteltetni és az olasz-i sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent miseáldozat pedig f. hó 15-ik napján fog az olasz-i plebániatemplomban az Egek Urának bemutatni. Mely végtisztességre az elhunytak rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívottnak. Fábry József testvére, Fábry Józsefné született Schweinitz Ilona sógornője, Fábry Albert unokaöccse.

Karner Gyula vendéglősnek, a Pannónia-étterem bérőjének haláláról tegnapi számunkban már megemlékeztünk. Jeleztük ez alkalommal, hogy temetése ma délután 4 órákor megy végbe a Szalárdi-utca 6. számú gyászszobából. A szállodások és vendéglősök, kávéosok és korcsmárosok ipartársulatának tagjai délután fél 4 órákor gyülekeznek a Pannónia éttermében Czeglédy Sándor elnöklése mellett, aztán testületileg vonulnak a temetésre. Ugyancsak testületileg jelenik meg a végső tisztességadásra a Reform-asztaltársasága is. — Magyar-Cséki elhunyt öz. Kozocsa Mártonné szül. Donszky Margit élete 81. évében. Temetése ma, márczius 14-én lesz Magyar Cséki. — Nyugodjanak békében!

* **Adományok a V. K. O. Sz. javára**
A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetségének szegedi központjához, az ország legkülönbözőbb részeiből érkeznek naponta adományok. Ujabbban a pécsi hirlapírók Lenkei Lajos elnökle mellett, lényes sikerű bohém-estélyt rendeztek a V. H. O. Sz. javára és az estély tiszta jövedelme fejében 390 kor. 50 fillért küldtek a központi pénztárba, Adományoztak még a szövetség céljaira: a Pécsi Takarékpénztár 100 kor., a Győri Hirlap szerkesztősége 50 kor., a Torontálmegyei Takarékpénztár és Hitelbank (N. Becskerek) 50 kor., a Budapesti Artista Egyesület 20 koronát.

* **A nagyvásár eredménye** Az elmúlt országos vásár forgalmi kimutatása a következő: Felhajtottak 3322 marhát (elkelt 1724 drb.); 2277 sertést (elkelt 984 drb.); 2413 lovat (elkelt 1027 drb.); forgalom szép, vételkedv jó, de az árak kissé nyomottak voltak. A tegnapi mostoha időjárás teljesen szét verte a kézi kirakodó vásárt s az árusok már reggel csomagoltak.

* **Találtak.** Bitangásban egy nyereg-töréses sötétpej gebét, igazolt tulajdonosa 8 nap alatt átveheti a kihágási kapitánynál az értékes paripát.

* **Rendőri hírek** — *Öngyilkossági kísérlet* Markovics Erzsébet karczagi illetőségű 29 éves cseléd Teleky utca 35 sz. a lakásán ma reggel gyufaoldatot ivott. Sérülései súlyosak. Tettének oka szerelmi csalódás. A súlyosan sérült cselédet a kórházba szállították. — *Lopások a nagytemetőben* Jankay Mihály temetőőr jelentése szerint az olasz-i temetőből, több sírról tegnap virradóra 24 rózsát kiástak és elvittek ismeretlen tettesek. E jelentésre a rendőrség megindította a nyomozást. — *Tolvaj cseléd* Fres Gábor nagyvásártéri lasikonyhájából a nagy tolongás kapcsán Domokos Mari faczér cselédeleány 2 kötőre való kartont csent el. Az elhuzódó tolvajt Kovács István rendőr pártufogta és bekísérte a rendőrségre, hol lezárták.

Igazán csodálkozásunknak, meglepetésünknek kell kitézést adnunk, ha végig nézzük az **Amerikai Áruház** most megérkezett **ujdonosságait**, melyek óriási mennyiségben vannak ottan felhalmazva.

És egyes köszönettel tartozunk, hogy

27 %-an olcsóbban szolgál ki bennünket, mint bármely más üzletben.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divatszövegetimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kívánatra azon előnyt is nyújtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászati termemben a legdivatosabb* fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás utján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

Maradékok felárban!

Papj rovarrendekéne nagy választékban!

IRODALOM.

A **Magyar Szemle** szépirodalmi, művészeti és kritikai képes hetilap folyó XVIII. évfolyamának 10. száma márczius 8-án jelent meg a következő kiválóan érdekes tartalommal:

Fieber Henrik, Zichy Mihály. — Söprő, Irónók. — György Oszkár, Idegen lélek. — Sully Prudhomme, Az utolsó bucsu. — Kincz István. Akit kétszer temettek. — Guy de Maupassant, Coco. — Mauricze Maeterlinck, Chanson. — Regény: Handel-Mazzetti Enrica bárónő, Jesse és Mária. (9. folyt. Ford. Auer István). — Hetes, A hétről (Kürthy György rajzaival). — Irodalom: H. K., Ignotus, Olvasás közben. — Színház: Fülep Lajos, Színészek a zsinészetéről. (Iváni Jenő). — Képzőművészet: Művásár. — Zene: Járossy Dezső. Váradi Rékai, A nagyidai cigányok. — Porlepett írásokból: G. Gh. Lichtenberg, William Groth, a zenei csodagyermek. — A szerkesztő üzenetei. — Hirdetések.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Gül-Baba (Aradival.) (C.)
Csütörtök: II. Rákóczy Ferencz fogsága. (A.)
Péntek: Gül Baba (Aradival.) (B.)
Szombat: Gül Baba (Gerlakivaf.) (C.)
Vasárnap: Kültelki hercegnő (először.)

Cyranó de Bergerac. Tóth Elek ünneplése volt a tegnapi előadás. A franczia romantikus költészet mesterművének pompás tolmácsa Tóth Elek. Ötletes, eredeti, mint maga Cyranó. Szerep és színész ritkán találunk egy egymásra, mint Tóth Elek és Cyranó. E sorok írója régen, akkor látta Tóth Elek Cyranóját, mikor e szerepet először játszotta. Azóta a haladás meglepő, már akkor is igen jó volt alakítása, de amit tegnap produkált, az Rostand költői álmait legszebben valósította meg. Szerepét gyönyörűen dolgozta ki a legapróbb részletekig; a közönség egy része, több helyen (pl. a gaszognei legények bemutatását a melyet mesés művészettel adott elő) nem is igen értette meg az előadás finomságait. Az egész alakítás a legszebbek közé tartozik, a melyeket a Szigligeti színházban bemutattak. Nagyon gyöngéd ötlet volt a közönségtől, hogy ezt a darabot választották ki Tóth Elek ünneplésére.

Remek ezüst koszorúval s hatalmas babérszuszorúval lepték meg, beléptekor perczekig zugott a taps s minden felvonás végén megindult a tüntető ünneplés.

Tóth Elek mellett a társulatnak csaknem minden tagja közreműködött, kezdve az igazgatótól. E. Kovács Mariska bájos Roxánja,

régi jó ismerősünk. Igen jó volt Nagy Sándor Christjánja, Peterdy Gniche márkija és Bérczi jóízű Raguenotja is. Hajnal gyenge kíséret volt Tóth Elek mellé.

Nagy kár, hogy kevés próbával mentek neki a parádés előadásnak. Vank kint felejtette a Roxánnak átadandó levelet s csak Tóth Elek és Bérczi lélekjelenléte segített egy kis rögtönzéssel a kínos helyzetben. Máskor bosszantó késlekedések okoztak dűcczenést.

A közönség főképp Nagyvárad intelligenz cziájából került ki. Sokat láttunk tegnap a színházban, akik máskor alig láthatók. Annál büszkébb lehet sikerére Tóth Elek; láthatja, hogy alnkításai az igazi műértő közönség szeretetét vívták ki.

Igazságszolgáltatás.

Reklám csonka névvel.

Nem csekély bosszuságot szerzett egy pénzügynök Alvinczy Sándor főreáliskolai tanárnak. A lővárosi lapokban hirdetéseket tett közé, amelyek szerint olcsó pénzt beszerez Alvinczy. Semmi több. Alvinczy Sándort irodalmi működése révén széles körökben ismerték s így az Alvinczy névalírás sok kellemetlen félreértésre adott okot. Alvinczy Sándor kinyomozta, ki az illető ügynök s mivel az nem szándékozott a csengően hangzó hirdetést megváltoztatni, feljelentette hamis adatok használata miatt a pénzügynököt, Alvinczy Szegedi Gézá. Ebben most jött le a kereskedelmi miniszter következő ítélete:

Másolat. Kereskedelemügyi m. kir. miniszter 8878 IV. sz. Budapest székesfőváros tanácsának. Alvinczy Szegedi Géza budapesti lakos ellen hirdetéseiben a valóságnak meg nem felelő adatok használata miatt indított ipar kihágási ügyben a székesfőváros tanácsa részéről 1905. évi november hó 25-én 142283—I. szám alatt hozott s az elsőfoku iparhatósági ítélettel egybehangzó másodfoku ítéletet, mely a vádlottat az 1884. évi XVIII. t.-czikk 5. §-ába ütköző kihágás miatt ugyanazon törvény 157. §. d) pontja alapján 40 kor. pénzbüntetéssel, illetve megfelelő elzárással bünteti a törvényes határidőben beadott felfolyamodás következtében felülvizsgálat alá vettem. Ennek eredményéhez képest az idézett másodfoku iparhatósági ítéletet a felhozott indokoknál fogva ezennel harmadfokulag helybenhagyom. A folyó év január hó 15-én 5851. szám alatt kelt jelentésével terjesztett ügyiratokat további eljárás végett leküldöm. Budapest, 1906. évi február hó 9. A miniszter megbízásából Emmerring Vilmos s. k., miniszteri tanácsos.

TÁVIRATOK.

Összeesküvés az olasz király ellen.

Budapest, márcz. 13. (Saját tud. távirata.) Milanóból jelentik. A rendőrség egy olasz király ellen irányuló összeesküvésnek jött nyomára. A tosinói börtönben egy fegyenc a halálos ágyán megvallotta, hogy anarchista banda tagja, amely merényletet készített elő Viktor Emánuel király élete ellen. Az volt tervük, hogy a milanoi nemzetközi kiállítás megnyitása alkalmával megölik a királyt.

Bánya szerencsétlenség.

Budapest, márcz. 13. (Saját tud. táv.) Párisból jelentik: Leon mérnök a tényállást így adja elő. Korán reggel megkísérelte az I

aknába leszállni, de csak 5 órákor tudott az elpusztult tárnához jutni. Borzasztó látvány tárult szeme elé. Kőrakások között emberi holttesteket látott. Tovább haladtak csak 12 embert tudtak megmenteni, többet nem tudtak mert levegőre kellett visszatérni. A tűz megátolására az aknához vezető utat betömték, hogy a légvonatot megszüntessék, de nem sikerült a tűz tovább lappangott.

Pársból jelentik Dubief belügyminiszter holnap délután Mericourtba megy a kormányt a bányakatasztrófa áldozatainak temetésén képviselje,

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irtta: Gorkij Maxim

58.

— Nos?
— Egy hölgy is van vele . . . egy fekete hölgy.

— Ugy?
— Ugy látszik, hogy ennek az asszonynak nincs helyes esze — mondta Jefim sóhajtván. — Egyre énekel . . . nagyon szépen énekel . . . szinte elcsábítja az embert.
— Nem kérdeztelek! — kiáltotta Majakin dühösen.

Arczizmai betegesen rándultak meg s Ljubába most azt hitte, hogy atyja sirva fakad.

— Nyugodjék meg atyám — kérlette barátságosan. — Talán nem is olyan nagy a kár.
— Nem nagy? — kiáltotta Majakin. — Mit értesz, te ostoba! Hát a bárka ment tönkre Oh te! Egy ember halt meg. Ez az. Pedig ez az ember kell nekem. Ez az ember!

Az öreg haragosan rázta a fejét s gyors léptekkel indult el a kerti uton a ház felé.

Foma ezalatt négyszáz versztnyire volt nevelőatyjától, a Volga partján. Kis kunyhóban lakott és éppen most ébredt föl a kunyhó közelében lévő fekvőhelyén, amely friss szénából volt összehordva. Sötét tekintettel nézett ki az ablakon s a szürke, felhős eget bámulta.

A szél kergette a felhőket s rongyokat hasított belőlük. Mintha valami nagy juhnyáj volnának, úgy vonultak végig az égen, fáradtan és szomorúan, egymást kergették, majd összeolvadtak, majd meg újra szétszaladtak, néma zavarukban lesüllyedtek a föld közelébe vagy újból főlzálltak a magasba, mignem fölfalták egymást.

Foma hosszasan nézett utánuk. Ugy érezte, mintha az ő belsejében is néma felhők uszának s szívet borítanak el nyirkos hidegségükkel. A felhők mozgásában gyámoltalanság, gyöngeség és féltékenység volt s ugyanezt érezte ő is. Nem is gondolkodott, de azért végig vonultak szemei előtt mindazok az események, melyeknek ő volt a hőse az utóbbi hónapok alatt.

Mintha forró, zavaros folyamba esett volna, mintha elborította volna az ár, amely éppen olyan zavaros volt, mint az ég felhője. A sötétségben és a felhőkben az embereket látta, akik vele együtt mennek célátalanul, előre.

Mindig más és más emberek voltak, mindennap új alakok, de valamennyi mégis egyforma volt, valamennyi nyomorult és undorító. Részegen, lármásan, éhesen forgolódtak körülötte, mint a szélvihar, az ő pénzén rendeztek orgiákat, szidták őt, verekedtek, sirtak és ordítottak. Ő pedig megverte őket. Emlékezett, hogy valakinek egyszer öklével az arcába ütött, hogy letépte a ruháit, a vízbe taszította s hogy ez a valaki aztán nedvesen, hideg ajakkal, mint a béka, a kezét csókolgatta. Ő viszsza csókolta s arra kérte, hogy verje agyon . . . Emlékében különféle alakok támadtak föl, hangok és szavak hangzottak . . . Egy asszony, akinek sárga selyemruhája volt hangosan és zokogva énekelte:

Csak élni, élni, amíg lehet . . .
S ne nőjön aztán se fű, se fa . . .

. . . És mindezeket az embereket ugyanaz a sötét hullám ragadja magával, valamennyi elaljasul, elzüllik. Mindegyik épp úgy fél előre tekinteni, mint ő s nem mernek oda pillantani, ahova a tomboló, erős hullámok viszik őket. Valamennyi borba fojtja a félelmét, valamennyi reszket, ordít, lármáz, buktenczet hány s soha, de sohasem boldog. Ő is megtette mindezt, mialatt az ő körükben élt . . . És most úgy tűnt fel előtte, hogy önmagától félt, amikor mindezt megtette, csak azért, hogy minél előbb muljon el életének ez a korszaka, vagy hogy ne kelljen arra gondolnia, ami következni fog.
(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, márcz. 13.

Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14.—
Zab ápr.-ra — — — —	13.64
Repce aug.-ra — — — —	—

Értéktözsde.

Budapest, márcz. 13.

Osztrák hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	796.—
Leszámitoló bank — — — —	506.—
Rimamurányi — — — —	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	670.—
Közuti vasut — — — —	594.—
Vároi villamos vasut — — — —	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 márcz. 13-án	
Magyar aranyjáradék 4% — — — —	113.25
Magyar koronajáradék 4% — — — —	95.

Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — — — —	85.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — —	95.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény — — — —	96.50
Magyar gyermekjegy-kölcsön — — — —	215.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	158.—
Osztrák járadék papirban — — — —	99.75
Osztrák járadék ezüstben — — — —	100.75
Osztrák korona járadék — — — —	118.75
Osztrák járadék aranyban — — — —	99.80
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	158.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — — —	794.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	671.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	673.50
20 frankos frankos (Napolendor) — — — —	19.11
Német birodalmi márka — — — —	117.50
London vista — — — —	240.60
Páris vista — — — —	95.67
20 márkás arany — — — —	23.48

SZERKESZTŐI PÓSTA.

G. M. Belényes. Köszönet. Szives üdv.

Tanítók köre. A késelemnek nem m vagyunk az okai. Sőt éppen mi bosszankodunk miatta legjobban.

D. F. Ön azt kívánja tőlünk, hogy egyik lappal polémiába szálljunk s kellőleg kioktassuk róla, hogy a pápai indexről annyi fogalma sincs, mint annak a bizonyos hajdunak a harangöntésről. De minek? Higyje el, ezzel semmi újságot sem mondanánk. Annak az organumnak a tájékozatlansága ilyen tekintetben annyira köztudomásu, hogy már ő maga is tudja.

B. Bőjti tánczvigalmakról nem emlékezhetünk meg.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árfolyam mellett

eladunk.

Biharmegyei takarékpénztár

Kossuth-utca.

Pesti Hazai Első Takarékpénztári sorsjegyeket napi árfolyamon

elad és azokra darabonként **125 K.** előleget jutányosan nyújt a

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK

Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám.

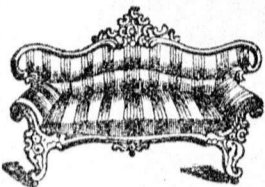
Telefon: 46. szám

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és uri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyres butordara-
bók a**Magyar Műbutorgyár**

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN. Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezé-
sek ipari vállalata, — Kivánatra tervek és
költségvetések.

Telefon 421 szám.

Oberndorfi répamag.

100 kly leszállított ára 48 korona.

Gróf Teleky Arvéd uradalmában.

Posta: KONCZA.

Magyar bikák, tenyésztójások.

4534

Vetőmagtengeri.

A Lévai Márton-féle

könyvkötészet, vonalzó
intézet és üzleti könyv-
gyár részvénytársaság,

elvégezteti a szakmájába vágó munkálatok

gyors és pontos elkészítését. 1531

Ács Sándor

épület- és műlakatos,
vizvezeték berendező**műhely**

magnagyobbítva

Ujváros Szabadság-utca

(Zársikátor) 8. számú ház alá helyezte át,
ahol minden munkálatokat szolid
árak mellett kifogástalanul készít.

Pesti hazai takarékpénztári sors- jegyeket eladunk már most.

Kézpénzért a napiárban.

Letétre való vételnél
napi áron számítjuk és
elegendő, ha a vevő a
vételnél 30 koronát le-
fizet, a hátralékot tet-
szés szerinti részletek-
ben törleszti.

A letétre való vételnél a játékjog a vevőt illeti.

Központi Takarékpénztár r.-társaság.

Szilágyi Dezső-utca. (Adorján-ház).

1512.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű

kölesönöket nyújt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth-utca.

A pesti hazai első takarékpénztár

egyesület ujonnan kibocsátott nyeremény-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók aNagyvárad Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

—☞ kölesönt nyújt. ☞—

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvény-társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Vezérszó: Minden darab szappan Schicht névvel tiszta és ment káros alkatrészekből.
Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Aussigban bárkinek, aki bebizonyítja, hogy szappana a »Schicht« névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.

SCHICHT - szappan!

(„Szarvas“ vagy „kúlc“ szappan)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot.

A ruhát kimli és megóvja. 1227. b.

Mindenem üruha és mosási módszer részére legjobb és legolcsóbb.

Hófehér ruhát ad. A színeket emeli, fénylővé és világossá teszi.

Vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden szappan »Schicht« névvel és a »Szarvas« vagy a »kúlc« védjeggyel legyen ellátva.

Mindenütt kapható.

Telefon 417.

Az „Első nagyváradai

Telefon 417.

csizma- és czipőgyár

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

Moskovits Farkas és Tsa

cég, mely 370 alkalmazottat és munkást foglalkoztat és a legfinomabb lábbelieket *kizárólag kézimunkával* készítetteti.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házában (volt rendőrségi épület) levő

kicsinybeni eladási üzletében férfi, női, fiu és gyermek-czipőket, vizmentes csizmákat eredeti gyári árban árusít és minden pár lábbelire a szabott gyári ár rá van plombálva.

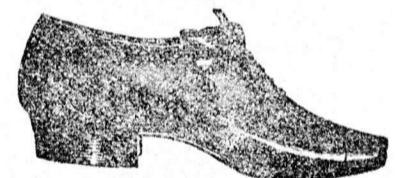
Kitünő anyag.

Tartós munka.

Legjobb szabás!

Kényelmes viselet!

Legdivatosabb fagon!

A Korona- és Filler-bazárt teljesen áthelyezték szembe, a városi Bazar-épületbe, az Amerikai-áruház mellé.

Hol tombola-játékok, bálilegyezők, kotillonok, álarczok a legolcsóbban szerezhetők be, ugyancsak ajándék és dísz tárgyak, utazó-ládák és bőröndök, gyermek-játékok, gyermek-kocsik, reform-szekerek, mely egyszerűségeik, tolokocsi is. Gumi különlegességek.

Teljes

tisztelettel:

FRISS és TSA KORONA- és FILLÉR-BAZÁR. Fő-utca,

városi Bazar-épület.

Telephon 130.

HÁASZ MANÓ

kézmű- és divatáruháza
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején.

ÉRTESETÉS.

Az összes tavaszi áruk megérkeztek, igazán meglepő szép újdonságok minden cikkben.

Az árak a már ösmert olcsó szolid ára.

1503.